

Qualques *Sideritis* híbrides de jardí

pel

Dr. P. FONT QUER

En el mínuscul jardinet botànic anexe al Museu de Ciències Naturals de Barcelona, hi cultivem des de les darreries de 1919 varies espècies de *Sideritis* qu'ens interessava de conèixer en les diverses fases de la seva vida. Si no ens en deixem cap, són les següents: *S. incana* L., *S. glauca* Cav., *S. Bourgeana* Boiss., *S. angustifolia* Lag., *S. granantesis* (Pau), *S. hirsuta* L., *S. aculeata* (Bub.), *S. spinulosa* Barn., *S. chamaedryfolia* Cav. i *S. foetens* Clem. Tinguerem la mala pensada de sembrar-les unes al costat de les altres, de manera que tot un bancal del jardinet és dedicat a la secció *Eusideritis* d'aquest gènere. I diem la mala pensada, perquè no és possible de tenir la certesa d'una llavor pura, cultivades les espècies a frec a frec unes d'altres. Evidentment, els creuaments son facilíssims en aquest gènere, i quan les espècies són nombroses i els exemplars escassos, encara més que en les condicions naturals de vida, car rarament hom troba en el camp més de dues espècies juntes.

No cal extranyar, doncs, que els híbrids hagin aparegut aviat entre les formes específiques pures en el jardinet del Parc. Enguany n'hi hem collit cinc de diferents. Un d'ells és $\times$ *S. segobricensis* Pau (*S. angustifolia* $\times$ *S. hirsuta*); altra és el que hem anomenat $\times$ *S. Navasii*, ara darrerament, (*S. aculeata* $\times$ *S. hirsuta*); els tres restants els descriurem breument.

$\times$ *Sideritis Garrigae*, *hybr. nov.*

(*S. angustifolia* Lag. $\times$ *S. glauca* Cav.)

Facies Sid. *angustifolia*, sed *glabrescens*, *laete viridis*, *virgata*; *bracteis calycibus subdimidio brevioribus*, *argute dentato-aristatis*; *calycis dentes exacte triangularibus*, *acutis*, *breviter aristatis*; *verticillastra numerosa*, *distincta*; *floribus magnis*, *pallide luteis*. *Hab. in Horto Bot. Barcinonense*; *junio*, 1923.

Dicata in honore domina MONTSERRAT GARRIGA DE GALLARDO, *de flora catalaunica meritissima*

Aquest híbrid serà difícil de trobar en estat espontani, donada l'àrea molt reduïda de la *S. glauca*, a les proximitats d'Oriola, on sembla faltar-hi la *S. angustifolia* Lag. En canvi cal cercar en les proximitats de dita

població alacantina, la combinació no descrita encara, *S. glauca* Cav. $\times$ *S. leucantha* Cav.

$\times$. **Sideritis Puiggariana**, *hybr. nov.*

(*S. angustifolia* Lag. $\times$ *leucantha* Cav.)

α *typica* F. Q.; *S. angustifolia* Lag. <*S. leucantha* Cav. var. *Bourgeana* (Boiss. Reut) F. Q.—*Sideritide leucantha* var. *Bourgeana facies*, *sed verticillastris grandioribus, latioribusque bracteis, fere ad apicem usque dentatis dentibus 4 in utroque margine (non 2-3), discrepat. Hab. in Horto Bot. Barcinonense; junio, 1923 legi.*

A recercar pels confins dels regnes de València i Múrcia, on puguin trobar-se junts els parents.

$\times$. **Sideritis Masferreri**, *hybr. nov.*

(*S. granatensis* (Pau) F. Q. $\times$ *S. leucantha* Cav.)

α *typica* F. Q.; *S. granatensis* (Pau) F. Q. <*S. leucantha* var. *Bourgeana* F. Q.—*Habitu Sideritide granatense, sed foliis acutis, longioribusque, dentibus spinescentibus, verticillastris minoribus et paucifloris; bracteis subaequilateris (non reniformibus), parte superiore subintegra; dentibus bractearum longioribus, 5-6 in utroque margine; tota planta pilis brevioribus vestita, viridocaesia. Hab. in Horto Bot. Barcinonense; junio, 1923, legi.*

Un híbrid d'aquesta fórmula podrà ésser trobat als confins de les províncies de Màlaga i Granada, a la regió litoral.

Aquestes dues darreres dedicades als malaguanyats botànics catalans J. PUIGGARÍ, investigador de les muscínies sudamericanes; i a R. MASFERRER ARQUIMBAU, coneixedor que fou molt expert de la flora ausetana, mort a Filipines a les darreries del segle passat, i en commemoració de l'ingrés del seu Herbari al Museu de Ciències Naturals de Barcelona.

Existeixen tipus d'aquests híbrids als Herbaris dels Museus de Barcelona, Madrid i Berlín, i al del Dr. Carles PAU de Segorb.